

Petros Markaris

Suita pro housle a flétnu

(úryvek z povídky)

JEHO místem byl chodník Chateaubriandovy ulice, mezi třídami 3. září a 28. října. Prazvláštní místo pro čističe bot. Těch pár, kteří ještě v Aténách zbyli, mají svá stanoviště v lukrativní čtvrti poblíž Univerzity, od Bukurešťské ulice až k ulici Sinase. Ale kdo by si nechal pečovat o obuv u čističe bot kolem náměstí Omonia, místě tak protikladném? Pokud bych měl soudit podle jeho projevu, tak nikdo. Seděl s rukama složeným na kolenou, přimhouřenýma očima a poslouchal hudbu z malého kazetového magnetofonu, retro přístroje někdy z 80. let. Zvuky dopadaly k mým uším zastřené a nebylo možné určit, cože to přesně poslouchá. Určitě to ale nebyly řecké písničky, ty ostatně takovou dávku soustředění nepotřebují. Teprve když jsem přišel až k němu, zvuky se vyjasnily a rozpoznal jsem první část Mendelsonova *Houslového koncertu*.

V Aténách lze spatřit mnohé. Jen stěží ale uvidíš řidiče taxi s vypnutým rádiem a čističe bot, který poslouchá Mendelsona. Snad tohle mě přimělo nechat si od něj vyleštit boty, rozhodně to nebyla nějaká nostalgie po starých dobrých časech a už vůbec ne zájem podpořit skomírající řemeslo.

Když jsem položil nohu na stojan, diskrétně ztišil zvuk přehrávače. Prostřední prsty na ruce mu volně visely z kloubů dolů, jako by trpěl revmatoidní artritidou. Kartáče držel mezi palcem, ukazováčkem a malíčkem, zatímco prostřední prsty plápolaly nezúčastněně stranou. Ve své činnosti byl ale zběhlý, protože kartáče se dotýkaly kůže rytmicky a v rychlém tempu. Ve chvíli, kdy orchestr pokročil do druhé části koncertu, byl už s prací hotov a poklepával mi kartáčem na podrážku, abych nohu sundal.

Na ulici Chateaubrianda se často nedostanu. Ve svém každodenním životě cestuji mezi čtvrtí Marousi a oblastí Mesogeia, někdy jednou, jindy dvakrát denně. A tak mi trvalo více než měsíc, než jsem se zase dostal na onen chodník. Čističe bot jsem našel opět na stejném místě, i s jeho bedničkou a vedle postaveným přehrávačem. Hudba byla tentokrát více hlasitá a méně zřetelná. Ale opět stačil jediný krok, abych poznal kadenci z Beethovenova *Houslového koncertu*. Když mě viděl, jak dávám nohu na stojan, stáhl zvuk stejně jako minule.

„Nemusíš to zeslabovat, nevádí mi to,“ řekl jsem mu. „I když je pravda, že tenhle malý přehrávač tak velký orchestr spíše tlumí. A to především venku, v otevřeném prostoru.“

Přestal s kartáčováním a vrhl na mě udivený pohled.

„Jak víš, že Beethovenův *Houslový koncert* je určený velkému orchestru?“

„Vím také, že koncerty Vivaldiho nebo Mozarta nejsou.“

Jako by chtěl říct, ale rozmyslel si to a vrátil se ke kartáčování. Jeho výraz naznačoval, že se mnou odmítá o hudbě diskutovat.

„Překvapuje tě, že vím, že Beethovenův *Houslový koncert* je složený pro velký orchestr?“ naléhal jsem, protože mě jeho přístup začal rozčilovat.

„Překvapuje mě, že vidím Řeka, který rozumí klasické hudbě.“

„Pročpak? Vždyť máme symfonické orchestry, hudební soubory i celý koncertní sál Megaro Mousikis.“

Vybuchl smíchem. „To všechno sice máte, ale láska k hudbě vám chybí. U nás v Bulharsku milujeme klasickou hudbu podstatně více než vy. Beztak mi to nevěříš, ale je to tak.“ Mluvil dobrou řečtinou, se silným severořeckým přízvukem.

„Proč bych ti to neměl věřit?“

„Protože vy Řekové musíte být vždy ve všem nejlepší.“

Styl, jakým to řekl, byl zase provokativní, ale tentokrát jsem se snažil tomu čelit s klidem.

„Dobrá, možná že nezbožňujeme klasickou hudbu tak jako vy, ale osypky z ní taky nemáme. Alespoň ne všichni.“

„Jak se to říká... kdo se jednou řízne, příště si už dává pozor.“

„Ne, kdo se jednou spálí, tak příště si už s ohněm nezahrává. Proč, snad ses nespálil?“

„Místo odpovědi se raději věnoval leštění a mým botám. Pozoroval jsem ho, jak drží látku pevně dvěma prsty pravé ruky, zatímco prostřední prsty visí volně dolů neschopné se jakkoli angažovat.“

„Na co jsi hrál, na klavír?“

„Na housle,“ odpověděl se staženým hrdlem.

„A kvůli čemu jsi přestal? Revmatoidní artritida?“ A ukázal jsem na jeho prostřední prsty.

Nechal samet sametem a podíval se na mě s ironickým úsměvem.

„To mě nikdy nenapadlo. Od teď budu říkat, že mě postihla... jak jsi to řekl?“

„Revmatoidní artritida. Proč, není to snad onemocnění?“

Zase se zasmál. „Ne, to mám od mafie. Ta mi přelámala prsty, abych nemohl hrát.“

Proč by ale měla mafie zlomit prsty nějakému hudebníkovi? Nebyl to žádný kmotr ani majitel nočního podniku – byl to jen obyčejný houslista. Došel jsem k závěru, že mi lže. Ilegální imigranti to dělají často, buď aby obstáli, nebo aby si v podmínkách nové země vytvořili vhodnou identitu.

Když jsem mu dával peníze, zachytil můj podezřívavý pohled, ale neřekl nic. Pouze spolu s drobnými vyndal ze zásuvky i jakýsi papír, na čtyřikrát přeložený. Podal mi ho bez jakéhokoliv komentáře.

Byla to kopie jeho diplomu ze Státní konzervatoře v Sofii s přišpendleným oficiálním překladem řeckého ministerstva zahraničí na zadní straně. Podle překladu ukončil Kristo Stoitsev studium klasické hry na housle v Sofii s vyznamenáním. Varianta, že by mu snad mafie zlámala prsty za to, že hrál příliš špatně, se tedy nejevila zrovna pravděpodobnou.

Vrátil jsem mu jeho papíry rovněž bez jakékoliv poznámky. Zatímco je pečlivě ukládal do zásuvky, vyndal zevnitř kartičku, kterou mi dal. Bylo na ní nestejněměrnými velkými písmeny ručně napsané jeho jméno a telefonní číslo. A pod tím, opět velkými písmeny, stálo: „Profesor hry na housle“.

„Kdybys třeba věděl o nějakém dítěti, které by chtělo brát lekce,“ řekl mi. „Abys někoho naučil hrát na housle, nepotřebuješ mít funkční prsty. Stačí to umět správně ukázat.“

Měl pravdu, ale těžko si budeš hledat učitele houslí se zlomenými prsty, stejně jako si nevybereš učitele šermu s useknutou rukou. Nechtěl jsem mu ale hned brát naději a dal jsem přednost běžné neutrální odpovědi.

„Dobře, jestli se něco objeví, budu tě informovat.“

„Podíval se na mě opět tím jeho ironickým pohledem. Bylo zřejmé, že se snaží najít způsob, jak si zachovat tvář, ale už ani on sám tomu nevěří.“

Petros Markaris, *Αθήνα, πρωτεύουσα των Βαλκανίων*, Athina 2004, 151–184.

Překlad: Vladimíra Zítková